

KAJ JE KNJIŽEVNOST?

Ali je književnost?

- Vprašanje! Naš zaledar verjetno ne razmisli za brati, lahko pa postanejo literatura, če ima še druge povezne (spoznavna vs.: intima ali za javnost) Ali pa potopis vs. beležka o poti!

Spoznavna, estetska in moralna vrednost mora
literatura / književnost imeti?

R. Ingarden: "Tekst bez objave obstaja zgolj intencionalno (čet namen)."

KAKO OBSTAJA LITERARNO DELO?

- R. Ingarden: Literarno delo ne obstaja „idealno.“
 - niso matematično izmerljivi (pojni čet ljubekem, sreča,...)
- (ker obstaja v času in prostoru)
 - Slovenci 16. st.
 - niso mogli brati L. Kovačiča (ker že ni napisal ali živel)
 - letos prva Nobelova nagrada za J. Kerejó (prej pokrovni avt. le v tistem prostoru)
- ⇒ nastane v določenem času in se širi po prostoru

- ... pa tudi ne realno...
(saj je restavljeno iz stavkov, ki niso fizično realni - ne moremo jih stolitati)
- ... tarec „intencionalno“
- (†)
- A. R. Rosta s pesnijo lepo pozname!

Zato eksistanca teh dela ni autonoma, tarec heteronomna, odvisna od:

- avtorja in njegovih psihičnih aktor (kako se avtor počuti)
- bralca in njegovih psihičnih aktor (bralnik doživljava)
- fizičnega fundamenta (potiskanega papirja)

- Ali se status teh
tudi restavri v času
spreminja?

vsaj v času
R. Ingardna

(jerik branj se govorja, tudi v SLO je vsi popularneje brati v angleščini)

(tudi reporaba AI ka pomoci pri pisancju...)

(„izgublja se intenzivni bralec“)

>20 / leto !

STRUKTURA LIT. DELA (R. Ingardau)

"jabolko ne pade daleč od stresa"

- plast jezikovnih zvezkih tvorb (zvez - intonac. jezika nam veliko pove o povedanju!)

†

- plast pomeniskih enot:

jabolko pade daleč
↓ ↓ ↓

jasno jasno stvar interpretacije

- plast predstavljenih predmetnosti

jabolko pade iz stresa ← jasno
stres pade iz jabolka ← ??

- plast shematisiranih videxov

Da ligt das Kind geerlet

(tu leži pes Zakopan)

TODA! V tem grmu tisoč razlic!

(prevaja je frazenov - frazeni morijo svoj pomen več kot dobesedno)

BESEDA SE VZDIGRUJE V DIM

(lahko dobesedno - zakurjene kujige ali preneseno - besede so vse manj vredne)

Kaj je umetniško? (R. Ingarden)

- nemetnina je npr.: "autobus odpelje ob 15.00"
metnina pa npr.: "autobus odpelje ko sova
3x zgoje"

• †

Kaj je literarna metnina?

- Začetki "elitne lit." v času Weimarske klavire, ko je bilo vredno (in del) že toliko, da so bile te delitve miselne
- †

SPOZNAVANJE, ETIKA, ESTETIKA

- ne več estetike v pretežno "spoznavnih" delih - npr. športne novice.

• †

Literarni doživljaj

- Aristotel: "Poezija je resničnejša kot zgodovina."
(ber presega meje - piše o doživljaju)
- etična razsežnost: npr. manj reprezentirane spol.
usmeritve, človek pravice, ...
- Horst Rüdiger: lit. je zauj Žirja, tudi npr.
navodila za uporabo (ne za
to žirja, ...)

po Juganduu.)

- Gerhard Bauer: lit. je vse, kar karoli verbalno izraza, oblikuje, spreminja človekovo ideološko razst, tudi gesta na plakatih ifd. (→ J. G. Ballard: nevidna kujčevost)

Stvar interpretacije

(npr. nejasno vprašanje (stvar razlage) na referendumu o JEK 2, je pa je redno v nas zbudil etične pomisleke, da na nejasna npr. ne bomo odg. npr.)

USKLJAJENOST DOŽIVLJAJEV...

...~~H~~ (bolj smislna delitev na kanon. in nekan. dej npr. stand Criminallse: kdo je kaznovano v nas ve izvor etičnega premisleka (in po Juganduu to ve bi bila lit!))

- ~~H~~
- razl. doživljaji pri branju ~~H~~
- ~~H~~

